

Martti Kallio

Oikeustieteellisen tiedekunnan maaliskuun 2018 jatko-opintoviikko

Abstrakti esitykseeni

Avauksia sotavuosien 1939-1944 poliisitoimintaa koskevan tutkimukseni aiheen löytämiseen ja työstämiseen

Alussa oli ajatus. Se oli kytenyt mielessäni pitkään, mutta jäänyt aina taka-alalle, kun työelämän alati kasvavat vaatimukset veivät kaiken ajan ja energian.

Ajatus oli haastava: oikeushistoriallinen tutkimus aiheesta, jonka kirjoittamisessa yhdistyisivät elämän mittainen kiinnostukseni historiaan, erityisesti toisen maailmansodan historiaan ja työni mukanaan tuoma syvä tuntemus poliisihallinnosta. Kysymys olisi poliisin toiminnasta sotavuosien 1939-1944 Suomessa. Ajatusta siivitti havainto, että kukaan ei ollut tehnyt tästä aiheesta kokonaisvaltaista tutkimusta, vaikka sen puutetta eräät historiantutkijat olivat valitelleet.

Minua kiinnostava peruskysymys kuului, millä keinoin ja miten hyvin valtiovalta pystyi sotavuosina 1939-1944 turvaamaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden säilymistä sotaa käyvässä yhteiskunnassamme. Tärkein työkalu tässä oli silloinkin poliisi.

Kysymyksessä olisi oikeushistoriallinen tutkimus. Se tarkoittaa sitä, että historiallista aihetta on lähestyttävä oikeudellisesti.

Mikä oli merkittävin sodan aiheuttama oikeudellinen muutos poliisitoiminnan kannalta? Näkemykseni mukaan se oli sota-ajan poikkeustilasäädösten voimaan tulo. Poikkeustilasäädökset rajoittivat tuntuvasti ihmisten toimintaa rauhan aikaan verrattuna. Poikkeustilasäädösten vastainen toiminta kriminalisoitiin ja poliisi joutui säädösten noudattamista valvomaan rauhan ajalta periytyvien tehtäviensä lisäksi.

Poliisin vaativa tehtävä oli yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpito vaikeissa sota-ajan olosuhteissa. Siinä onnistuminen oli tärkeää kansakunnan puolustustahdon säilyttämiseksi.

